

SPREMLJANJE DOZOREVANJA OLJK

Kako spremljamo dozorevanje

Dozorevanje oljk spremljamo od leta 2002 dalje. Konec avgusta začnemo z vzorčenjem plodov na različnih lokacijah. Plodove tedensko vzorčimo, določimo težo 100 plodov, indeks zrelosti glede na obarvanost povrhnjice in mesa (od 0 do 7), trdoto plodov, vsebnost olja pridobljenega v laboratorijski oljarni ter vsebnost vode in olja v laboratoriju (občasno za dve lokaciji). Trdoto plodov določamo s penetrometrom s tri milimetrsko konico (rezultati v g/mm²). Z rezultati tedensko seznanjamo zainteresirane oljkarje (**lahko posredujejo svoj E-mail na: viljanka.vesel@go.kgzs.si**), hkrati pa jih objavljamo na spletni strani KGZS – Zavod GO (Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica) - <http://www.kmetijskizavod-ng.si/>.

Zaradi velike prisotnosti oljčne muhe v letu 2014 smo v opazovanje (na 100 plodovih) vključili tudi spremljanje poškodb z oljčno muho (izhodne luknje), od leta 2016 pa spremljamo tudi prisotnost oljčnega molja (50 plodov) in število presušanih plodov zaradi suše. V letu 2020 smo začeli spremljati tudi bolj vidne poškodbe zaradi marmorirane smrdljivke. Ti podatki niso objavljeni, saj služijo za splošno spremljanje letine.

Kljub podatkom, ki jih lahko spremljate preko spleta ali pa preko svoje elektronske pošte, je najbolje, da se sami naučite spremljati dozorevanje oljk v svojem nasadu, kajti med nasadi so velike razlike, ki so odvisne od naloženosti, osončenosti in drugih okoljskih dejavnikov ter agrotehnik (gojitvena oblika in rez, gnojenje, namakanje...). Informacije PCO (Poskusnega centra za oljkarstvo) so samo pripomoček za določanje okvirnega časa obiranja na tem območju. Na odločitev glede časa obiranja mora pomembno vplivati tudi velikost nasada, predvsem pa v kolikem času bomo sposobni plodove obrati. Poleg tega pa se lahko zgodi, da zaradi daljšega deževnega obdobja obiranje predolgo traja in tako lahko zamudimo optimalen čas za doseganje dobre kakovosti oljčnega olja. Vsekakor pa ne smemo pozabiti, da se je potrebno dobro organizirati in se v naprej dogovoriti z oljarjem, saj je za doseganje kakovosti zelo pomembno, da plodove sproti predelujemo.

Rezultati v letu 2022

Pred začetkom vzorčenja smo ocenili rodnost v opazovanih nasadih, prvo vzorčenje pa smo opravili 28. in 29. avgusta. Sorto 'Istrska Belica' in 'Leccino' smo vzorčili na lokacijah Strunjan – Ronk, Ankaran – Beneša, Baredi, Sveti Peter, Purissima, Bivje – Lama, Šempeter in Kromberk, sorto 'Leccino' dodatno še v Kozani, sorto 'Maurino' pa na lokacijah Strunjan – Ronk, Baredi, Purissima in Šempeter. V Kromberku je kazalo na dober pridelek, vendar je zaradi toče pridelek nižji (označeno v tabeli). Med lokacijami so razlike pri posameznih kazalnikih dozorevanja tudi zaradi različnih pogojev (naloženost, prehrana, okoljski dejavniki).

Trdota plodov sorte '**Istrska Belica**' je bila nižja kot običajno v tem času in je počasi padala (počasneje kot pri sorti 'Leccino') – povprečno od 265 do 241 g/mm², kar pomeni za približno 10 %. Dobit olja je bila pri prvih dveh vzorčenjih visoka in približno enaka kot v istem obdobju leta 2021, v zadnjih dveh vzorčenjih pa je dobit olja ostala na približno enakih nivojih, kar je najbrž potrebno pripisati padavinam v zadnjem obdobju in počasnejši tvorbi olja. Pri zadnjem vzorčenju je bila dobit olja približno enaka kot v običajnem letu in nižja kot v lanskem letu. Dobit olja je od prvega do četrtega vzorčenja narasla od približno 11,0 % na 12,6 %, kar predstavlja porast samo za približno 14 %.

Plodovi sorte '**Leccino**' so se od konca avgusta do 19. septembra slabše barvali kot običajno, kar pripisujemo premajhnemu nihanju temperatur v času dozorevanja. To namreč vpliva na tvorbo antocianov. Pri tretjem vzorčenju je bil povprečen indeks zrelosti (ki prikazuje obarvanost plodov) približno enak, pri četrtem vzorčenju pa nižji kot v običajnem letu. Plodovi so bili manj obarvani kot v letu 2021. Trdota plodov, ki je enakomerno padala od začetka vzorčenja (od ≈ 330 do ≈ 265 g/mm² pri zadnjem vzorčenju – padec za 20 %), je bila do sedaj nižja kot običajno v istem obdobju in tudi nižja kot v letu 2021. Povprečna dobit olja v laboratorijski oljarni pa je od začetka vzorčenja dalje enakomerno naraščala (od $\approx 4,3$ % do 7,8 % - porast za 82 %) in je približno enaka kot v običajnem letu, vendar nižja kot v letu 2021.

Obarvanost plodov pri sorti '**Maurino**' počasi raste in je nekoliko nižja kot v običajnem letu, a počasi narašča. Trdota je od začetka vzorčenja do zadnjega vzorčenja padla za 20 do 25 % (od 283 do 228 g/mm² in od 293 do 217 g/mm², dobit olja pa je narasla za 60 do 70 % (od 5,1 na 8,2 % in od 4,6 na 7,9 %). Trdota je približno enaka kot v običajnem letu in nižja kot v letu 2021, dobit olja pa enaka ali nekoliko nižja kot v običajnem letu in nižja kot v letu 2021.

Pripravila: mag. Viljanka VESEL, univ.dipl.ing.agr.,
vodja Poskusnega centra za oljkarstvo pri KGZS – Zavod GO

Preglednica: Ocena pridelka, trdota in masa plodov, indeks zrelosti ter vsebnost olja v plodovih oljk sorte ISTRSKA BELICA, LECCINO, MAURINO v času dozorevanja

Pridelek	trdota pl. (g/mm ²)	masa 1 ploda (g)	indeks zrelosti	oljevit. v oljani (%)	Pridelek	trdota pl. (g/mm ²)	masa 1 ploda (g)	indeks zrelosti	oljevit. v oljani (%)	Pridelek	trdota pl. (g/mm ²)	masa 1 ploda (g)	indeks zrelosti	oljevit. v oljani (%)
2,9	ISTRSKA BELICA - RONK				5,4	LECCINO - RONK				5,7	MAURINO - RONK			
28.08.22	237	1,72	0,32	12,3%	28.08.22	306	1,21	0,14	5,1%	28.08.22	275	0,80	0,16	2,8%
04.09.22	251	1,90	0,40	13,5%	04.09.22	280	1,24	0,51	5,5%	04.09.22	263	0,90	0,50	4,8%
11.09.22	215	2,41	0,55	13,9%	11.09.22	252	1,45	0,55	7,5%	11.09.22	222	0,99	0,80	5,9%
18.09.22	218	2,55	0,90	13,2%	18.09.22	244	1,67	0,62	8,8%	18.09.22	212	1,16	0,85	7,3%
4,9	ISTRSKA BELICA - BENEŠA				4,4	LECCINO - BENEŠA								
28.08.22	246	1,75	0,23	11,5%	28.08.22	305	1,34	0,16	5,1%					
04.09.22	260	1,70	0,35	14,3%	04.09.22	296	1,50	0,62	6,0%					
11.09.22	222	1,92	0,60	13,4%	11.09.22	275	1,77	0,96	7,5%					
18.09.22	217	2,24	0,95	11,5%	18.09.22	264	1,85	0,78	8,1%					
3,5	ISTRSKA BELICA - BAREDI				5,0	LECCINO - BAREDI				5,4	MAURINO - BAREDI			
29.08.22	263	1,76	0,22	11,7%	29.08.22	333	1,19	0,05	3,8%	29.08.22	293	1,30	0,09	5,1%
05.09.22	268	1,75	0,50	13,7%	05.09.22	354	1,11	0,40	4,8%	05.09.22	266	1,12	0,55	7,1%
12.09.22	255	2,22	0,80	13,2%	12.09.22	318	1,36	0,65	6,4%	12.09.22	246	1,30	0,78	7,9%
19.09.22	232	2,72	0,90	12,6%	19.09.22	258	1,57	1,18	9,3%	19.09.22	217	1,30	0,98	8,2%
5,8	ISTRSKA BELICA - PURISSIMA				5,2	LECCINO - PURISSIMA				5,2	MAURINO - PURISSIMA			
29.08.22	283	1,80	0,50	11,4%	29.08.22	356	1,51	0,20	4,8%	29.08.22	283	0,98	0,60	4,6%
05.09.22	274	1,85	0,60	13,4%	05.09.22	356	1,50	0,51	5,7%	05.09.22	302	1,06	0,71	5,5%
12.09.22	269	2,04	0,80	12,1%	12.09.22	315	1,86	0,86	6,6%	12.09.22	251	1,25	0,93	6,8%
19.09.22	248	2,14	0,60	11,9%	19.09.22	301	2,00	1,47	8,1%	19.09.22	228	1,33	1,02	7,9%
4,0	ISTRSKA BELICA - ŠEMPETER				2,0	LECCINO - ŠEMPETER				3,0	MAURINO - ŠEMPETER			
29.08.22	277	2,50	0,16	9,9%	29.08.22	317	1,74	1,10	4,9%	29.08.22	274	1,40	0,23	4,4%
05.09.22	268	2,63	0,40	11,4%	05.09.22	307	1,70	1,52	6,6%	05.09.22	251	1,45	0,83	7,0%
12.09.22	238	2,87	0,70	11,9%	12.09.22	254	2,17	1,46	7,9%	12.09.22	192	1,63	1,30	7,5%
19.09.22	248	3,39	0,90	11,7%	19.09.22	247	2,34	1,50	8,6%	19.09.22	192	1,88	1,48	8,1%
4,6	ISTRSKA BELICA - SV.PETER				4,8	LECCINO - Sv. PETER								
29.08.22	284	2,17	0,13	10,3%	29.08.22	343	1,21	0,08	4,4%					
05.09.22	274	2,15	0,60	12,4%	05.09.22	305	1,31	0,35	6,0%					
12.09.22	264	2,35	0,85	13,4%	12.09.22	313	1,34	0,81	7,9%					
19.09.22	259	2,71	0,85	14,1%	19.09.22	266	1,52	1,50	7,0%					
(5,0) 3,0	ISTRSKA BELICA - KROMBERK				(4,0) 2,5	LECCINO - KROMBERK								
29.08.22	289	2,38	0,05	10,6%	29.08.22	383	1,51	0,19	3,5%					
05.09.22	280	2,68	0,60	11,7%	05.09.22	366	1,63	0,73	5,1%					
12.09.22	280	2,90	0,80	12,6%	12.09.22	312	1,76	1,05	5,9%					
19.09.22	271	3,22	0,90	12,8%	19.09.22	285	2,02	1,33	6,6%					
2,0	ISTRSKA BELICA - KOZANA				2,0	LECCINO - GRADNO								
29.08.22	250	2,12	0,30	11,7%	29.08.22	302	0,88	0,20	2,4%					
05.09.22	234	2,07	0,40	13,0%	05.09.22	318	0,85	0,25	4,6%					
12.09.22	230	2,65	0,70	13,5%	12.09.22	230	1,01	1,26	4,8%					
19.09.22	234	2,79	0,90	12,8%	19.09.22	258	1,17	1,13	5,5%					
3,2	ISTRSKA BELICA - LAMA													
29.08.22	255	1,71	0,20	9,5%										
05.09.22	248	1,78	0,30	12,1%										
12.09.22	255	2,33	0,45	11,7%										
19.09.22	240	2,45	0,70	12,4%										

Opomba: Kromberk - zaradi toče zmanjšan pridelek

POJASNILO:

Pridelek:

V tabeli je z oceno označen pridelek, saj manj naložena drevesa hitreje dozorevajo od močno naloženih.

Ocena krošnje s pridelkom:

1 – ni plodov (0%)

- 2 – zelo malo plodov (1-20%)
- 3 – malo plodov (20-40%)
- 4 – srednje veliko plodov (40-60%)
- 5 – veliko plodov (60-80%)
- 6 – zelo veliko plodov (80-100%)

Indeks zrelosti: stopnja zrelosti povprečnega vzorca 100 plodov:

- 0 – plod zelene barve,
- 1 – plod rumeno-zelene barve,
- 2 – manj kot polovica ploda temno obarvana,
- 3 – več kot polovica ploda temno obarvana,
- 4 – povrhnjica črna obarvana, meso neobarvano,
- 5 – povrhnjica ploda črna, meso obarvano do polovice,
- 6 – povrhnjica črna, več kot polovica mesa obarvana,
- 7 – povrhnjica črna, meso obarvano do koščice.

Opomba:

Indeks zrelosti pri sorti Istrska belica je ocenjen (pozno barvanje) in ni prikazan v grafih. Za temne sorte (Leccino) je primeren čas obiranja, ko je indeks zrelosti med 3,5 in 4,0.

Priloge – objavljene na spletni strani:

ISTRSKA BELICA – Ronk 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – Beneša 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – Baredi 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – Šempeter 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – Sveti Peter 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – Kromberk 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – Kozana 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – Lama 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Trdota plodov

LECCINO – Ronk 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Indeks zrelosti
Trdota plodov

LECCINO – Beneša 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Indeks zrelosti
Trdota plodov

LECCINO – Baredi 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Indeks zrelosti
Trdota plodov

LECCINO – Šempeter 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Indeks zrelosti
Trdota plodov

LECCINO – Sveti Peter 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni
Indeks zrelosti
Trdota plodov

LECCINO – Kromberk 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni

Indeks zrelosti

Trdota plodov

LECCINO – Gradno 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni

Indeks zrelosti

Trdota plodov

MAURINO – Baredi 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni

Indeks zrelosti

Trdota plodov

MAURINO – Purissima 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni

Indeks zrelosti

Trdota plodov

ISTRSKA BELICA – vse lokacije 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni pri sorti Istrska belica v primerjavi s povprečjem 2020 in 2021

Trdota plodov pri sorti Istrska belica v primerjavi s povprečjem 2020 in 2021

LECCINO – vse lokacije 2022

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni pri sorti Leccino v primerjavi s povprečjem 2020 in 2021

Indeks zrelosti pri sorti Leccino v primerjavi s povprečjem 2020 in 2021

Trdota plodov pri sorti Leccino v primerjavi s povprečjem 2020 in 2021

ISTRSKA BELICA – povprečje vseh spremljanih lokacij v letih 2014 do 2022(ni novih podatkov – že obrano)

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni

Trdota plodov

LECCINO – povprečje vseh spremljanih lokacij v letih 2014 do 2022(ni novih podatkov – večina nasadov obranih)

Vsebnost olja v laboratorijski oljarni

Indeks zrelosti

Trdota plodov

»Rezultati so bili pridobljeni s finančno podporo in v okviru javne službe za oljkarstvo«

JAVNA SLUŽBA
V OLJKARSTVU